

ктиву стати інтегратором для нових ринків. Такими містами є, перш за все, Харків, Львів, Одеса, Миколаїв, Дніпропетровськ. Тут вже створено необхідне науково - індустріальне середовище для розвитку інноваційної економічної системи. Впровадження інноваційних кластерів сприятиме не тільки підвищенню технологічності та конкурентоспроможності існуючого виробництва, але і виходу на нові ринки, розвитку малого і середнього бізнесу, появи нових робочих місць. А значить, підвищиться добробут як окремих міст, так і конкурентоспроможність країни в цілому.

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Круть Д.О.

Науковий керівник – Можайкіна Н.В., канд. екон. наук, доцент

Міграція робочої сили або трудова міграція – це інтернаціональне явище, вплив якого на соціально-економічний розвиток країн постійно зростає, а отже й актуалізує дослідження цього процесу як однієї з форм світових господарських зв'язків. Міжнародна трудова міграція є доволі складним і неоднозначним явищем. Може бути економічним благом, але може також стати критично важливою проблемою для економічної політики країни.

Особливістю міграційної політики України є те, що вона виступає одночасно країною походження, призначення і транзиту трудових мігрантів. Останнє пов'язано з певними труднощами і загрозами для національного розвитку, однак передбачає й нові можливості як для мігрантів так і для економіки країни. Україна є однією з найбільших постачальників робочої сили на європейський простір. Зростання масштабів заробітчанства обумовлено економічними і політичними проблемами в країні, відсутністю робочих місць, бідністю значної частини населення, низьким рівнів трудових доходів українців тощо.

Велика активізація трудової міграції в Україні почалася після здобуття її незалежності – у 2009–2010 рр., а початок наступної хвилі міграційних процесів співпадає з початком бойових дій на Донбасі (2014). Вітчизняні трудові мігранти, як свідчать дослідження вітчизняних науковців, при виїзді за кордон надають перевагу таким країнам як: Польща – 40,7 %, Російська Федерація – 17,8 %, Угорщина – 10,5 %, Молдова – 7,4 %, Білорусь – 5,9 %, Словаччина – 3,2 %, Румунія – 2,9 %, Туреччина – 2,3 %, Єгипет – 1,5 %, Німеччина – 1,3 %, ОАЕ – 0,6 %, Ізраїль – 0,6 %, Італія – 0,5 %, Австрія – 0,5 %, Греція – 0,5 %, інші країни – 3,8 %.

Трудова міграція для України має ряд позитивних та негативних наслідків. До основних негативних наслідків можна віднести:

- зниження виробничого потенціалу країни і погіршення якості кадрового забезпечення промисловості, будівництва, транспорту та інших галузей економіки внаслідок відтоку висококваліфікованих фахівців і зменшення чисельності економічно активного населення;

- збіднення інтелектуального середовища, ерозія і розпад інтелектуальної спільноти і дефіцит професійної робочої сили, що вимагають витрат на заповнення втраченого висококваліфікованого потенціалу (лише за перше десятиліття незалежності Україна втратила понад 6 тис. кандидатів і докторів наук та близько 80 тис. громадян із вищою освітою, на сьогоднішній день ця цифра продовжує зростати);

- збільшення тіньового сектору економіки, внаслідок чого відбувається зменшення надходжень до бюджету через скорочення числа потенційних платників податків, погіршення демографічної ситуації в стані;

- чим більше живуть мігранти за кордоном, тим менше стають їхні грошові перекази, зв'язки з батьківщиною поступово слабшають;

- старіння трудових ресурсів через зменшення частки осіб працездатного та репродуктивного віку тощо зростання інфляції в разі значної питомої ваги зовнішніх трансфертів.

До позитивних можна віднести: зменшення тиску на ринку праці, оскільки українці, які мешкають на території своєї держави, мають більше можливостей працевлаштуватися, за рахунок цього зменшується рівень безробіття (за оцінками фахівців Інституту демографії НАНУ, за відсутності трудової міграції рівень безробіття в Україні був би у півтора рази вищим за фактичний) та зменшення обсягу витрат на соціальні потреби.

З огляду на всі перераховані вище економічні та соціальні наслідки міжнародної міграції робочої сили, держава не може стояти осторонь від цієї сфери МЕВ. Міжнародні потоки робочої сили в даний час регулюються і обмежуються як на національному рівні, так і на рівні міждержавних відносин. У кожній країні виробляється національна міграційна політика. Це комплекс законодавчих, організаційних та інших заходів, спрямованих на регулювання в'їзду в країну і виїзду з неї, надання та позбавлення громадянства чи іншого статусу проживання в країні, використання в ній іноземної робочої сили, створення системи соціального захисту працівників-мігрантів в період їх роботи за кордоном, регламентування потоків біженців та їх соціальний захист. При цьому спостерігаються дві тенденції: одна – до відкритої економіки і, відповідно, до вільного переміщення трудових ресурсів і

населення (наприклад, країни Євросоюзу); інша – до протекціонізму і обмеженням в області міжнародної міграції. Причому, в силу відомих причин, остання тенденція останнім часом переважає. З метою недопущення неконтрольованого впливу міжнародної міграції на соціальну обстановку і ринки праці більшість розвинених країн проводить певну міграційну протекціоністську політику, покликану захистити інтереси свого населення і економіки.

Отже, необхідно зменшити відсоток міграції трудового населення України за допомогою система заходів внутрішнього та зовнішнього спрямування.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА І КАПІТАЛУ – ТЕНДЕНЦІЯ РОЗВИТКУ

Мухортова А.О.

Науковий керівник – Можайкіна Н.В., канд. екон. наук, доцент

Особливостями розвитку світової економіки на рубежі ХХ – ХХІ ст. є посилення процесів інтернаціоналізації, глобалізації та економічної інтеграції. Не тільки глобалізація, а й регіоналізація світової економіки "виростає" зі сфери міжнародного виробництва. Ефективними стають не стільки національні, скільки регіональні виробничі сили, фундаментом яких є міжнародне виробництво або інтернаціоналізація виробництва.

З посиленням процесу інтернаціоналізації виробництва посилюється єдність світового господарства, зростає його органічна цілісність, що виявляється у зростанні виробничої взаємозалежності, збільшенні міжнародного товарообороту, русі капіталів і робочої сили, взаємному впливу на найважливіші економічні процеси в країнах, у тому числі на динаміку цін, ставки відсотка тощо. Таким чином реалізується процес інтернаціоналізації господарського життя, який є одним із системоутворюючих факторів світового господарства.

Інтернаціоналізація господарського життя почалася за доби великого машинного виробництва. У її розвитку виділяють три етапи. Перший етап (приблизно кінець ХVІІІ - ХІХ ст.) – проста кооперація, найпростіші форми – зовнішня торгівля. Другий етап (кінець ХІХ - середина ХХ ст.) – розвиток складної кооперації: ґрунтується на міжнародному поділі праці (загальному, частковому, одиничному, поопераційному). Третій (сучасний, розпочався із середини ХХ ст.) – набуває комплексного характеру, поширюється практично на всі галузі виробничої та невиробничої сфер, на всі країни світу. Новий сучасний етап інтернаціоналізації породжений науково-технічною революцією.

Все більш розвиненими стають транспортна інфраструктура і